

Sygn. akt III AUa 765/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	stażysta Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2014 r. w Gdańsku

sprawy M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. akt VIII U 1397/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 765/13

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 sierpnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił M. L. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych uznając, iż nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach. Nadto wskazał, iż ubezpieczony nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji i wniósł o zaliczenie spornych okresów do jego zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał M. L. prawo do emerytury począwszy od dnia 1 stycznia 2013r., w punkcie II oddalił odwołanie w pozostałym zakresie i w punkcie III zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawcy 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał,

iż M. L. urodzony (...), w dniu 9 lipca 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę. Na dzień złożenia wniosku o emeryturę ubezpieczony wykazał łącznie 30 lat 4 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych do dnia 31 grudnia 1998 r. ZUS nie uwzględnił żadnego okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, tj. okresów zatrudnienia od 2 sierpnia 1968 r. do 25 kwietnia 1972 r. oraz od 10 kwietnia 1974 r. do 28 marca 1990 r. w Przedsiębiorstwie (...) pozwany organ wskazał, iż wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana w dniu złożenia wniosku.

W związku z powyższym, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją pozwany odmówił M. L. prawa do emerytury.

Sąd ustalił, że ubezpieczony w okresie od 2 sierpnia 1968 r. do 25 kwietnia 1972 r. oraz od 10 kwietnia 1974 r. do 28 marca 1990 r. był zatrudniony na stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku elektromontera (w okresie od 26 kwietnia 1972 r. do 9 kwietnia 1974 r. odbywał służbę wojskową). Wnioskodawca wykonywał wszystkie czynności związane z montażem linii wysokiego napięcia. Cały czas pracował na wysokościach, na słupach, montując linie energetyczne. Pracował na obszarze całego dawnego województwa (...), czasami jeździł też z brygadą do dawnego województwa (...).

Od 1 kwietnia 1990 r. do nadal wnioskodawca jest zatrudniony w Mieszkaniowej Spółdzielni (...) na stanowisku prezesa zarządu.

W wykazie A - prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego - stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale II (W energetyce) wymienione są prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Sąd zważył, iż w sprawie bezspornym jest, że M. L. w dniu (...) ukończył 60 lat oraz wykazał łączny okres składkowy i nieskładkowy przekraczający 25 lat (tj. 30 lat, 4 miesiące i 28 dni). Przedmiotem sporu pozostawało, czy nieuwzględnione przez ZUS okresy zatrudnienia mogą zostać uznane za okresy pracy w szczególnych warunkach. Z analizy treści dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie oraz z treści wyjaśnień M. L. wynika, że w okresie od 2 sierpnia 1968 r. do 25 kwietnia 1972 r. oraz od 10 kwietnia 1974 r. do 28 marca 1990 r. ubezpieczony wykonywał prace na wysokości polegające na montażu linii wysokiego napięcia.

Sąd podkreślił, że po uwzględnieniu okresów pracy ubezpieczonego na stanowisku elektromontera jako okresu pracy w szczególnych warunkach wnioskodawca legitymuje się koniecznym 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach i spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Zajmując stanowisko w przedmiocie zarzutu pozwanego polegającego na uchybieniu ubezpieczonego w zakresie braku rozwiązania stosunku pracy, Sąd wskazał, iż zgodnie z nowym brzmieniem art. 184 ust. 2, z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej tj. z dniem 1 stycznia 2013 r. zrezygnowano z obowiązku rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako przesłanki koniecznej dla nabycia prawa do emerytury, a skoro tak to fakt pozostawiania przez wnioskodawcę w stosunku pracy nie miał wpływu na zasadność przyznania mu emerytury.

Mając na względzie powyższe, Sąd na mocy art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. oraz przepisów art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 stycznia 2013 r. O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 98 i 108 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany zaskarżając go w punkcie I i III, zarzucając naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 2 i § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegającej na niewyjaśnieniu wszystkich okoliczności w sprawie oraz ustalenie stanu faktycznego jedynie na podstawie wyjaśnień wnioskodawcy.

Wskazując na powyższe, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, iż Sąd I instancji nie przeprowadził wyczerpującego postępowania dowodowego w sprawie i ograniczył się jedynie do przesłuchania wnioskodawcy oraz analizy dokumentacji dołączonej do złożonego w ZUS wniosku. Zdaniem ZUS, Sąd nie poczynił wystarczających ustaleń odnośnie charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę w spornym okresie pracy, co jest niezbędne przy ocenie, czy praca jest wykonywana w warunkach szczególnych.

Jednocześnie pozwany zaznaczył, że zaskarżona decyzja z dnia 8 sierpnia 2012 r., została wydana w sposób prawidłowy, zgodnie z ówczesnie obowiązującym stanem prawnym. Stan prawny obowiązujący do dnia 31 grudnia 2012 r. przewidywał, iż jednym z warunków przyznania prawa do emerytury, jest również rozwiązanie stosunku pracy przez wnioskodawcę.

Jak wynika z akt sprawy, wnioskodawca nie złożył nowego wniosku po dniu 1 stycznia 2013 r., tj. od daty obowiązywania art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w nowym brzmieniu. Zdaniem pozwanego, badanie legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Sąd Okręgowy, rozpoznając sprawę z odwołania ubezpieczonego, zobowiązany był zatem oceniać zasadność wydanej decyzji w kontekście jego wniosku.

Reasumując, pozwany wskazał, iż w jego ocenie wyniki postępowania dowodowego nie pozwalały na wydanie orzeczenia w takim kształcie, jaki nadał mu Sąd I instancji.

#### ***Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:***

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa.

Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Przepis ten w ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 powyższego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: (1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

(2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn). W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z dniem 1 stycznia 2013 r. odpadła przesłanka rozwiązania stosunku pracy, gdyż zgodnie z art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2012.637), art. 184 ust. 2 otrzymał następujące brzmienie: "2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa."

Przenosząc zaprezentowane rozważania na grunt analizowanej sprawy wskazać trzeba, że podstawę prawną ustalenia uprawnień M. L. do wcześniejszej emerytury stanowi - powołany wyżej - przepis art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. Zatem ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. musi legitymować się ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, w tym 15 latami pracy w warunkach szczególnych. Jednocześnie wnioskodawca nie był zobligowany do rozwiązania stosunku pracy, dlatego też zasadnie Sąd I instancji, przyznając ubezpieczonemu prawo do żądanego świadczenia wskazał, iż przysługuje mu ono począwszy od 1 stycznia 2013 r., tj. od daty, w której powyższa przesłanka została wykreślona z art. 184 ust.2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wobec powyższego spornym pozostawało jedynie ustalenie, czy wnioskodawca legitymuje się 15-letnim stażem tzw. „szczególnym”.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji trafnie ustalił, że wnioskodawca w okresie od 2 sierpnia 1968 r. do 25 kwietnia 1972 r. oraz od 10 kwietnia 1974 r. do 28 marca 1990 r., będąc zatrudnionym na stanowisku elektryka w Przedsiębiorstwie (...), stale i w pełnym wymiarze czasu, wykonywał pracę, o której mowa w wykazie A, dziale II (W energetyce) załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43), tj. pracę przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i cieplnych.

Faktem jest, że ubezpieczony nie przedłożył na dowód powyższego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, niemniej jednak powyższe pozostało bez wpływu na treść rozstrzygnięcia. Zaznaczyć bowiem należy, że z tzw. „zwykłego” świadectwa pracy, wystawionego przez Przedsiębiorstwo (...) wynika, że w całym spornym okresie M. L. był zatrudniony na stanowisku elektryka i - jak podał ubezpieczony w toku postępowania pierwszoinstancyjnego - do jego obowiązków należało wykonywanie wszelkich czynności związanych z montażem linii wysokiego napięcia, którą to pracę wykonywał na wysokościach, tzn. na słupach. Ubezpieczony zaznaczył, że przedsiębiorstwo, w którym był zatrudniony zajmowało się przesyłaniem energii elektrycznej poprzez wykonywanie robót elektroenergetycznych polegających na budowie nowych linii napowietrznych i kablowych, stacji transformatorowych oraz modernizacji istniejących obiektów. A skoro tak, to uznać należało, że wnioskodawca będąc zatrudnionym w przedsiębiorstwie zajmującym się przesyłaniem energii elektrycznej bezsprzecznie wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Tożsame stanowisko zajął także Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 9 kwietnia 2013 r. (III AUa 1381/12, LEX nr 1311959), w którym wskazał, że prace elektryka instalacji i urządzeń elektroenergetycznych wykonywane w przedsiębiorstwie zajmującym się wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej są pracami w szczególnych warunkach.

Zajmując stanowisko w przedmiocie zarzutów apelacyjnych Sąd Apelacyjny podkreślił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontradiktoryjności wyrażona w art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. Zgodnie z zasadą kontradiktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 k.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody

dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Najwyższy charakteryzując art. 232, stwierdził, że na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne - art. 6 k.c. (zob. wyroki SN: z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76, wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r., I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz.12, wyroki SN: z dnia 11 lipca 2001 r., V CKN 406/00, Lex nr 52321, z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 22/00, Lex nr 52438).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny zaznaczył, że wnioskodawca dowodząc wyprowadzonych w odwołaniu twierdzeń wskazał, iż swoje roszczenie opiera na świadectwie pracy z dnia 31 lipca 1992 r. wystawionym przez Przedsiębiorstwo (...) w G., z którego wynika, że w całym spornym okresie był zatrudniony na stanowisku elektromontera i które - w ocenie instancji odwoławczej - nie budziło żadnych zastrzeżeń, co do prawdziwości zawartych w nim danych. Mało tego treść powołanego dokumentu znalazła również potwierdzenie w wyjaśnieniach ubezpieczonego złożonych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, którym to wyjaśnieniom pozwany nie zaprzeczył i nie przedstawił żadnego przeciwdowodu. Jeśli więc organ rentowy nie zaoferował żadnych dowodów, które miałyby na celu obalenie twierdzeń ubezpieczonego, to tym samym jego argument wyprowadzony na etapie postępowania apelacyjnego w zakresie nie wykazania przez wnioskodawcę 15-letniego stażu „szczególnego”, przy jednoczesnym braku własnych dowodów, na okoliczność przeciwną nie może wpłynąć na trafność zaskarżonego orzeczenia.

Ze względów wskazanych powyżej, przy ustaleniu, że M. L. udowodnił ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach oraz przy ustaleniu, że nie był on zobligowany do rozwiązania stosunku pracy, uznać należało, że spełnił wszystkie, konieczne do przyznania wcześniejszej emerytury warunki (wiek 60 lat, 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych), określone w przepisie art. 32 oraz art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U nr 153, poz. 1227 t. jedn.) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U nr 8, poz.43), dlatego też Sąd Apelacyjny, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając apelację pozwanego za bezzasadną, orzekł, na mocy art. 385 k.p.c., jak w sentencji.

SSA Bożena Grubba SSA Aleksandra Ubran SSA Maciej Piankowski